

Latgalīšu izceļsmis suomu kinorežisoram Teuvo Tulio – 110

Roksta autore: Laura Melne, portāls lakuga.lv

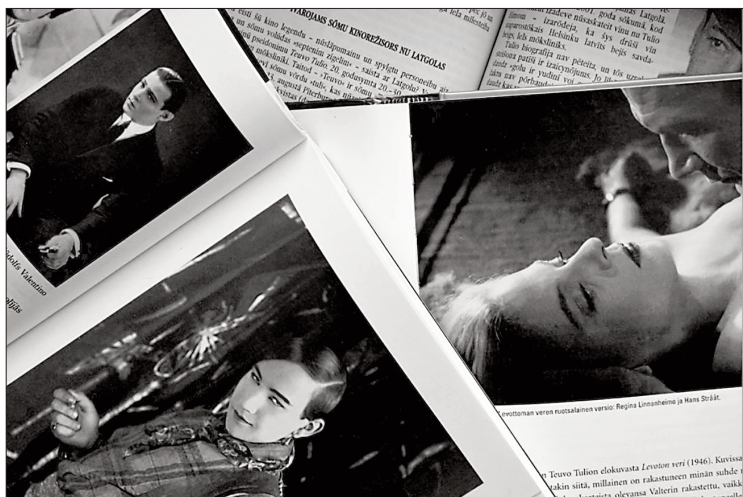

Foto autore: Amanda Anusāne

Viests, ka Latgolā dzimis i bierneibu pavadejs īvārojams suomu kinorežisors Teuvo Tulio (1912–2000), publiski skaļi izskanēja tik 21. godu symta suokumā, pasasokūt juo bruolāna Boleslava Turlaja saimis lelam īguldejumam sova piec Latvejis naatkareibys atjaunošonys nu jauna atrostuo radinika vuorda ceļšonai gaismā. Juo vuords zynomuoks palyka piec režisoris Kristīnis Želvis 2012. godā uzjimtuo dokumentaluo kinys «Fedja» – taišni taidā vuordā jis bierneibā saukts dzymtajā pusē.

Fakti par Tulio bierneibu i izceļsmi, kū var atrast vysur, kur tik par jū kas raksteits, pamatā

teik jimti nu cīši plašys juo intervejis suomu žurnalām «Jaana» 1974. godā. Tī jis stuosta, ka pīdzims vilcīni nu Reigys iz Pīterburgu, juo tāvs bejs turku izceļsmis, vactāvs nu muotis pusis, lai ari latgalīts, bejs musulmaņš i vēļ cytus faktus, kurys puorbaudeit nav izadevs nīvīnam nu Tulio dzeivis voi daiļradis pietnīku. Tok skaidrys, ka Teodors Tugajs bierneibu ir pavadejs tuo laika Maskašānu, niu Rēzeknis nūvoda Iļžukolna pogosta Škerbinīkūs, kur dzeivuoja juo vacvacuoki – Īva i Ontons Garšyni. Juo muote Helena dzeivuoja Pīterburgā, iz Škerbinīkim brauce tik gostūs, i mozais Teodors par muoti i tāvu saucs Īvu i Ontonu. Desmit godu

vacumā Teodors kūpā ar muoti puorsacēle iz Suomeju, kur dzeivuoja Helenys jaunais, piec skaita trešais dzeivisbīdrys. Pietnīkim nav izadevs atrast ari vaira informacejis par Helenys baleriny karjeru – cikom dāls dzeivuoja Latgolā, jei asūt struoduojuše baletā Pīterburgā. Lauku dzeive nav patykuse ari Helenys bruolam Dominīkam, partū vactāvs ceriejs, ka par juo saimisteibys maņtinīku paliks taišni Teodors.

Dzeivojūt Suomejā, Teodors, kurs tūlaik vēļ nabeja pījiems vuordu Teuvo Tulio, agri suoce aizaraut ar kino. Vysupyrma kai akters sova pusaudžu godu drauga Valentīna Vāla kinuoos. Tūlaik jis tyka saukts par suomu Valentino, vizuali saleidzinojūt jū ar tuo laika slovonū akteri Rudolfu Valentino.

Kai kinorežisors Tulio aktivi dorbuojuos nu 30. godu vyds da 70. godu, gondreiž vysys juo kinys beja melodramys. Nūzeimeiguoku juo leidzgatneica beja aktrise Regīna Linnanheimo, kas beja ari vairooku Tulio kinu scenareja leidzautore i tyva juo draudzine jau nu školys godu. Vēļ vīns nūzeimeigs cylvāks juo režisora karjerys pyrmsuokumūs beja Juoņs Čivčis, kurs jam paleidzēja kai kinu izpylddirektors. Zynoms, ka jis beja Suomejā dzeivojūšs latvīts, tok pastuov lela īspēja, ka ari latgalīts. Divmžāļ vaira par jū nikas daudz nav zynoms.

Tulio pyrmuos kinys praktiski nav sasaglobojušys, partū ka sadaga guņsgrākā. Nu vāluokūs kinu vyslobuok zynomuos ir «Dzīsme par guņssuortū puči» (1939), «Viktors i Klāra» (1939), «Taida, kaidu tu mani gribieji» (1944), «Mīlesteibys krysts» (1946) i cytus. Tulio sovuos kinuos daudz pīsavērse sīvītis seksualitatei, krisšonai grākā, tikšonai izmontuotom nu veirīšu pusis, kas beidzās tragiski. Juo pādejuo kina «Sensuela» (1973) tyka skaita par puoruok atkluoitu, izruodeita tik nūmajūs kinoteatrūs. Itū naveiksmi Teuvo Tulio naspēja puordzeivuoit i pamete kino nūzari iz vysim laikim. Par Tulio Suomejā otkon suoce atguoduot 80. godūs, kod jis palyka interesants jaunajai kino pietnīku i režisoru paaudzei. Eipaši augstu jū viertej pasaulšlovonais suomu kinorežisors Aki Kaurismeki, kurs sacejs, ka Teuvo Tulio ir vysīvārojamo kais melodramys režisors kino viesturē, i tū jis dūmojūt pasaulā, na tik Suomejis mārūgā.

Tulio sacejs, ka jam dzymtys saknis nasaruoda svareigys – tom naasūt nikaidys nūzeimis juo kino karjerā. Ruodīs, ka jis vysod i vysur ir bejs uorpusnīks – cyttauftis Suomejā, völdūšajā straumē nā-

tylpstūšs režisors kino pasauli. Piec aizīšonys nu kino – cīši nūslāgts cylvāks, kurs sasazyuoja tik ar puors tyvuokajim draugim. Nasaprostuo muokslinika tipaža teirradnis, kai Tulio raksturojuše režisore Kristīne Želve. Ari tys, na tik kinys, jam Suomejā dūd legendys auro. Tok pietnīki valk paralelis juo dzeivis pīredzē i darbeibā kino – juo kinuos bīži darbeiba nūteik laukūs, kas varātu byut saisteits ar bierneibys atmiņom par vactāva sātu, cyti ari meklej melodramu izvielis saknis juo dzymtys pīredzē. Pats jis sacejs, ka «beju izaudzys pi vacvacuoku laukūs, Latvejā, i vysys maņ beja zynoms – spieceigi cylvāku tipaži, trokuleigi izbraucīni ar zyrgu, dzeive lauku sāta. Īspiejams, piļsietnīks nasaprūt, cik lela nūzeime i eipašumam laukūs, bet maņ tys beja skaidrys». Tulio kinys beja suomim natīpiski kaisleigys, erotiskys. Kristīne Želve publiskajā lekcejā pyrma «Mīlesteibys krysta» stuosteja, ka kaidis suomu pietnīks voi režisors jai sacejs, ka piec tam, kod izzynuojs, ka Tulio bejs latvīts, jam par tū juo temperamentu vairs nav bejs vaicuojuumu. Kristīne pasasmēja, varbyut tys dreizuok par tū, ka jis beja latgalīts... ▣

Projektu "Latgaliskā kultūrtelpa: problēmas, analīze un atspoguļojums portālā lakuga.lv" finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. "Par raksta saturu atbild latgalīšu kultūrys ziņu portāls lakuga.lv."

PIRMIDIENA, 1. augusts

LTV1	
6.00	LR valsts himna.
6.02	Citādi latviskais. Latgales godi. Spāru svētki. Rīta Panorāma.
6.30	Seriāls «Mīlas viesulis» 17.
9.30	Seriāls «Sešas māsas».
10.25	Seriāls «Alpu dakteris» 12.
11.15	M.f. «Lieliskais piecinieks» 3.
12.50	Klase.
13.15	Seriāls «Restorāns» 2.
14.15	Latvijas Sirdsdziesma.
15.15	Krustpunktā.
16.10	Seriāls «Sešas māsas».
17.05	Seriāls «Mīlas viesulis» 17.
18.00	Dienas ziņas.
18.55	Padoms bez maksas.
19.10	Seriāls «Hadsons un Reksis» 4.
20.00	Panorāma.
20.40	M.f. «Aija».
22.15	Īstās latvju saimnieces.
23.15	Nakts ziņas.
23.30	M.f. «Noķer mani, ja vari».

LTV 7	
6.00	Latvijas valsts himna.
6.02	700 pasaules brīnumi. Malaizija.
6.30	Vienmēr formā! Deutsche Welle žurnāls.
7.00	LTV videofilma «Likteņa līdumnieki. Mantinieki».
7.55	Izdudrotāji.
8.25	Seriāls «Sīva uz pilnu slodzi».
9.25	Pasta kariete. Jānis Skanis.
10.15	Pasta kariete. Ausma Kantāne.
11.05	LTV videofilma «Saldā indes garša».
11.55	Personība. 100 g kultūras.
12.50	Seriāls «Alpu dakteris» 12.
13.35	Olimpiskās spēles Tokijā 2020. Jātnieku sports.

15.40	Euromaxx. Deutsche Welle žurnāls.
16.10	Telpas māksla. Deutsche Welle žurnāls.
17.10	Dok.f. «Viena planēta, septiņas pasaules».
18.00	Seriāls «Pārinieki» 3.
19.00	Šovakar. RUS.LSM.LV ziņas.
19.30	Telpas māksla. Deutsche Welle žurnāls.
20.30	Seriāls «Jā, ministra kungs!».
21.00	Seriāls «Mērdoka noslēpumis».
21.45	Dok.f. «Zaļais pieskāriens».
22.00	Seriāls «Midsomeras slepkavības» 7.

Programmas autortiesības ir aizsargātas ar likumu un tās pieder LTV.

TV3	
6.25	900 sekundes.
8.45	Kaislību vasara.
9.50	Pirmais randiņš 6.
10.55	M.f. «Inga Lindstrēma. Dārgais Svens».
13.10	TV skatlogs.
13.30	Seriāls «Nemilētie» 3.
14.45	Seriāls «Neatrisinātās lietas».
15.45	Palikt vai pārvākties. Brīvdienu mājas.
16.50	Seriāls «Izmeklē Klāra» 2.
18.00	TV3 ziņas īsumā.
18.10	Kaislību vasara.
19.10	Bez Tabu.
20.00	TV3 ziņas.
20.45	Degpunktā 12.
21.10	Seriāls «Viņas melo labāk» 10.
21.45	Izdzīvotāji 39.
22.45	Seriāls «Izmeklētājs Magnums» 3.

TV3 Life	
6.00	Jāvārds kāzu kleitai 9.
6.25	Seriāls «Faziletas kundze un viņas meitas».
7.20	Seriāls «Viņas melo labāk» 10.

8.25	Mani remonta noteikumi 7.
9.55	TV skatlogs.
10.15	Seriāls «UgunsGrēks» 12.
12.05	Gandrīz ideālas vakariņas 10.
13.05	Džeimija receptes ikdienas maltīēm.
14.05	Seriāls «Grejas anatomija» 9.
16.00	Seriāls «Mīlestības pavediens».
17.05	Seriāls «Ievainotie putni».
19.00	Seriāls «Atcerēties visu» 4.
21.00	M.f. «Garais gads».
23.10	Seriāls «Zem klāja Vidusjūrā».

Re TV	
6.00	ReTV mūzikas rīts.
8.00	Veiksmes formula.
8.30	Kad motori ruc.
9.00	Skats no Ventspils.
9.15	Reģionālās televīzijas piedāvā.
10.15	Neredzami redzamais.
11.00	Izšķirtspēja.
12.00	Rūjiena izaicina.
13.30	Nedēļa Latvijā.
14.00	Kā pieci pirksti.
14.30	Kad motori ruc.
15.00, 19.00, 21.00	ReTV ziņas.
15.30, 16.45	Skats no Ventspils.
16.00	Neredzami redzamais.
17.00	Reģionālās televīzijas piedāvā.
18.00	Ar pasaules pieredzi Latvijā.
18.30	Uz meža takas.
19.25	Mājā un sētā.
20.00	Āzija 360.
21.25	Dok.f. «Degošā dvēsele».
22.35	Neredzami redzamais.

TV6	
6.00	Seriāls «Rītdiena pieder mums».
7.50	Seriāls «Kobra» 21.
9.00	Multf. «Mana trakā ģimene».
10.00	Seriāls «Pēdējais īstais vīrs» 4.
11.00	Seriāls «Ofiss» 9.
12.00	Ģimenes lombards Vegasā 11.

13.00	Pirmās 48 stundas 22.
14.00	Lauku sēta 5.
15.00	Seriāls «Kobra» 21.
16.00	Seriāls «Pēdējais īstais vīrs» 4.
17.00	Multf. «Simpsoni» 25.
18.00	Neiespējamā inženierija 4.
19.00	Stīva Ostina laužto kaulu izaicinājums 4.
20.00	Seriāls «Noliktava Nr. 13» 3.
21.00	Baiļu faktors 2.
22.00	M.f. «Pastkaršu slepkavības».

3+	
6.15	Multf. «Turbo».
7.10	Daktera Komarovska padomi.
7.55	Superomīte.
9.05	Seriāls «Aiz skatloga».
10.10	30 minūtes virtuvē ar Džeimiju Oliveru 2.
10.45	Nekā deklarējama: Jaunzēlande 8.
11.50	TV skatlogs.
12.10	Cipars vai ģerbonis? 17.
13.15	Seriāls «Cerība zūd pēdējā».
16.25	Šovs «LavLavCar».
17.30	Superomīte.
18.50	Seriāls «Nekas nenotiek divreiz».
20.00	Seriāls «Policists pēc izsaukuma» 2.
21.00	M.f. «Tumsā: Zvaigžņu ceļš».

360TV	
6.45	Seriāls «Bondi pludmales patruļa» 8.
7.45	Amerikas smieklīgākie videokuriozi 32.
8.45	Seriāls «Visi mīl Reimodu» 4.
9.45	Ģimene burkā 2.
10.25	M.f. «3 nindzijas: Gatavi cīņai».
12.20	Amerikas smieklīgākie videokuriozi 32.
13.20	Seriāls «CSI Lasvegasa» 5.
14.20	Ģimene burkā 2.

15.00	Ekstrēmās māju pārvērtības 10.
16.00	Amerikas smieklīgākie videokuriozi 32.
17.00	Seriāls «Visi mīl Reimodu» 4.
18.00	Vakariņš ar savējiem.
19.00	Seriāls «CSI Lasvegasa» 5.
20.00	Četri uz koferiem 2.
21.05	M.f. «Agrā rūsā».
23.05	Seriāls «Bezvēsts pazudušās» 2.

STV Pirmā!	
6.10	Multf. «Robins Huds».
7.45	Kad viņas satiekas 3.
9.20, 16.25	Supermammās.
10.30, 19.05	Vasaras kruīzs 6.
12.30	Seriāls «CSI Maiami» 2.
13.30, 23.30	Seriāls «Bīstamās māsas».
14.25	Jā vārds svešiniekam 6.
15.50	Slavenības bez filtra 6.
17.30	Seriāls «Apsoltā laime» 2.
18.30	Mīla kemperī. Tuvplānā.
21.00	Mainīt dzīvi septiņās dienās.

TV24	
6.00	Vēlais ar Streipu.
6.30, 16.30, 20.00	Ziņu «Top».
7.00, 15.00	Nedēļa. P.S.
8.00	Starp mums, dakteriem.
8.30	Laiks mājai.
9.00	Baltija.
9.30, 16.00	Dienas personība.
10.00	Domu filtrs.
11.00	Globuss.
12.00	«La dolce Vita». Ēd vesels!
13.00	Dr. Apinis.
14.00	Radio «Svoboda»: par svarīgo Krievijā un pasaulē.
17.00, 23.00	Preses klubs.
18.30	Dienas personība.
19.00	Aktuālais par karadarbību Ukrainā.
20.30, 22.30	Vēlais ar Streipu.
21.00	Kārtības rullis.